

Jämställdhets- och likabehandlingsplan för Ålands yrkesgymnasium 2023-25

DOKUMENTINFORMATION

Myndighet/skola

ÅLANDS YRKESGYMNASIUM

Dokumenttyp

Jämställdhetsplan

Datum

2023-03-09

Version

1-0

Status

Godkänd

TITEL

Jämställdhets- och likabehandlingsplan för Ålands yrkesgymnasium 2023-25

DOKUMENTHISTORIK

Åtgärd	Åtgärdat av	Datum	Notering
Framtagen	ÅYG jämställdhetsgrupp		
Godkänd	Ledningsgruppen	2023-03-09	Godkänd

INNEHÅLL

1	Om jämställdhets- och likabehandlingsplanen	4
1.1	Övergripande mål	4
2	Utvärdering av arbetet 2021	4
3	Mål och åtgärder för planen	5
3.1	Öka tryggheten i skolan	5
3.2	Öka känslan av gemenskap i skolan.....	5
3.3	Arbete för att motarbeta kränkningar	6
3.4	Likvärdigt bemötande.....	7
3.5	LIA-platser	8
3.6	Marknadsföring/rekrytering av studerande.....	8
3.7	Enkätarbete	9
3.8	Information om gruppens arbete.....	9
4	Jämställdhetsgruppen	10
5	Uppföljning och revidering	10
6	Begreppsdefinitioner	10
7	Bilagor	11
	Bilaga 1: Analys av jämställdhetsgruppens enkät 2021 ..... Fel! Bokmärket är inte definierat.	
	Bilaga 2: Utvalda resultat från Hälsa i skolan 2021 enligt målen i planen ..... Fel! Bokmärket är inte definierat.	
	Bilaga 3: Resultat av jämställdhetsvandringen 2021 ..... Fel! Bokmärket är inte definierat.	

1 Om jämställdhets- och likabehandlingsplanen

Denna plan beskriver åtgärder för att främja jämställdhet och jämlikhet bland studerande inom ÅYG. Arbetet koordineras av en jämställdhetsgrupp.

Arbetet för främjande av jämställdhet har sin grund i jämställdhetslagen (FFS 609/1986). Arbetet stöder även skolans åtaganden gällande värdegrund och hållbarhet.

Gällande trakasserier finns även skilda handlingsplaner mot mobbning och sexuella trakasserier.

1.1 Övergripande mål

Jämställdhet ska genomsyra skolans verksamhet, ska synas i klassrummet och i den vardagliga undervisningen.

- Studerande ska bedömas och behandlas lika oavsett kön, könsidentitet och könsuttryck och uppmuntras att utveckla sina intressen utan fördomar om vad som uppfattas som manligt och kvinnligt.
- Studerande ska uppmuntras att ta för sig lika mycket i klassrummet, d.v.s. våga svara på frågor, kritisera och stå för sina åsikter, oberoende av könstillhörighet.

För att förverkliga detta ska:

- personalen och studerandena göras medvetna om jämställdhetsfrågornas betydelse i skolan, på LIA-arbetsplatsen och i undervisningen.
- vår skola uppfattas som en jämställd arbetsplats av alla som arbetar och studerar här.

2 Utvärdering av arbetet 2021

Enkäten som utfördes av Jämställdhetsgruppen våren 2021 analyserades och presenterades för kollegiet av projektet *UNGA - jämställd skola och fritid* (se analys och förslag på åtgärder i bilaga 1). Årets åtgärder har utformats på basen av dessa resultat samt resultaten från Hälsa i skolan-enkäten 2021 (bilaga 2) och gruppens jämställdhetsvandring (bilaga 3).

Gruppen förvånades av att vissa av resultaten överensstämde med resultaten föregående år, vilket visade att tillräckliga åtgärder inte vidtagits för att förändra situationen. Detta bidrog till att gruppen under 2022 inte genomför en studerandeenkät utan satsar på att utveckla material och aktiviteter för att skapa förutsättningar för förändring, samt övervakar att nödvändiga åtgärder vidtas för att förändra jämställdhetssituationen i skolan.

Under 2021–22 har gruppen haft kompetensförstärkning av Malin Gustavsson via finansiering från Konstsfundamentet. Detta har bidragit till att mer resurser kunnat läggas på arbetet för att förverkliga jämställdhet i skolan.

3 Mål och åtgärder för planen

Utgående från gruppens tidigare arbete, resultaten från Hälsa i skolan-enkäten 2021 och skolans enkät från 2021 läggs fokus på följande områden:

3.1 Öka tryggheten i skolan

I enkäten 2021 (bilaga 1) framkom att alla studerande inte alltid känner sig trygga i omklädningsrummen (Neptunigatan 19 och Östra Skolgatan 2), på toaletterna (Östra Skolgatan 2) eller i matsalen.

Jämställdhetsgruppen gjorde därför en jämställdhetsrundvandring för att diskutera med studerande i de olika skolhusen om hur otryggheten tar sig uttryck och vad som kunde göras för att bidra till mer trygghet (se bilaga 3). Jämställdhetsgruppen fick delvis svar på sina frågor och har åtgärdat problematiken som lyftes.

Mål: Alla studerande ska kunna känna sig trygga i alla skolutrymmen.

Aktiviteter:

1. Jämställdhetsfika. Vi samarbetar med *UNGA – jämställd skola och fritid* som arrangerar jämställdhetsfika i alla hus. På fikan tas aktuella frågor för de olika husen upp. Även skolvärdar bjuds in. Jämställdhetsgruppen bekostar fikan. Diskussionerna sammanfattas i PM som ges till jämställdhetsgruppen som kan ta upp diskussioner med de olika platscheferna/biträdande rektor kring möjliga lösningar.

Ansvarig: Jämställdhetsgruppen är i kontakt med representanterna för *UNGA – jämställd skola och fritid* som håller i fikan.

2. Dialog kring trygghet. Involvera ansvariga grupphandledare för att tydligare uppmärksamma och föra dialog kring trygghet.

Ansvarig: Jämställdhetsgruppen lyfter och påminner grupphandledarna om att diskutera trygghet med sina studerande. Grupphandledare återkopplar till berörda skolhus och personal.

3. Skolvärd i alla hus. I jämställdhetsenkäten och under rundvandringen lyftes betydelsen av att ha en skolvärd för att skapa mer trygga rum och vuxna under skoltid. Hösten 2022 anställdes en skolvärd även för Östra Skolgatan 2, men endast på deltid. Jämställdhetsgruppen arbetar för att skolvärdar på heltid ska finnas i alla skolhus för att skapa jämlikhet mellan enheterna.

Ansvarig: Jämställdhetsgruppen, rektor.

3.2 Öka känslan av gemenskap i skolan

I enkäten 2021 framkom det att vissa studerande inte känner sig som en naturlig del av klassen, delaktig eller att de inte får vara med (se bilaga 1). Denna upplevelse stärks av resultaten i Hälsa i skolan 2021 (se bilaga 2).

I enkäten 2021 har också de studerande gett förslag på lösningar som ligger till grund för de aktiviteter som hittas nedan.

I enkäten framkommer det att skolvärdarna fyller en viktig funktion då eleverna vänder sig till någon med erfarenheter av kränkningar.

Mål: Att förebygga mobbning och öka gemenskapen och delaktigheten i skolan.

Aktiviteter:

1. Blanda grupper i klassen. De studerande föreslog att utmaningen kunde mötas genom att blanda grupper mera i klasserna.

Ansvarig: Grupphandledare/lärare på de olika enheterna (operativt ansvariga). Jämställdhetsgruppen följer upp och påminner handledarna under året.

2. Gemenskapsaktiviteter. Arrangerande av gemenskapsaktiviteter i de olika skolhusen för att olika grupper ska lära känna varandra över inriktningsgränserna och öka skolgemenskapen.

Ansvarig: Jämställdhetsgruppen uppmanar studeranderåden att ordna gemensamma aktiviteter i skolhusen.

3.3 Arbeta för att motarbeta kränkningar

I skolans enkät 2021 (bilaga 1) framkommer att studerande blir kränkta, kallade öknamn, retade/förlöjligade/hånade, känner sig utfrysta eller att deras åsikter inte respekteras. De vet inte heller alltid vart eller till vem de ska vända sig – eller så upplever de att lärare inte reagerar och ingriper. Enkäten visar också att det finns lärare som använder ett kränkande språk eller inte bemöter alla elever lika och sakligt. Enkäten Hälsa i skolan 2021 (bilaga 2) förstärker skolans egna enkätsvar.

Kränkande skällsord ska inte förekomma bland studerande. I arbetarskyddslagen (kap 5, 28§) står det tydligt att trakasserier eller annat osakligt bemötande inte får förekomma.

Övergripande mål: Skolan ska vara en trygg plats för lärande för alla. Kränkande skällsord ska därför inte vara en accepterad del av vardagen i skolmiljön utan bör bemötas och ifrågasättas. Kränkande skällsord ska alltid leda till tillsägelse/diskussion.

Delmål 1: Handledare, lärare och övrig personal ingriper alltid i osakligheter såsom skällsord, retande, förlöjligande och hånande.

Aktiviteter:

1. Kunskaphöjning hos lärare kring osakligt och kränkande bemötande.

Workshop i varje hus kring sakligt och osakligt bemötande av studerande, där lärare ges möjlighet att granska sitt eget bemötande och hur de stöder ett mer tryggt och inkluderande klimat i klassen. Utgående från workshopparna utarbetas ett stödmaterial för grupphandledare i form av tipslista för konkretisering av värdegrunden.

Ansvarig: Ledningen uppmanar och följer upp att lärarnas kompetens ökas i dessa frågor.

2. Kunskaphöjning kring psykisk ohälsa och funktionsnedsättningar bland studerande.

I skolans enkät 2021 (bilaga 1) önskade de studerande en ökad förståelse för psykisk ohälsa. Fortbildning för lärare och skolpersonal i bemötande av studerande med psykisk ohälsa och/eller funktionsnedsättningar. Ledningen uppmanar lärare att gå en intern (Första hjälpen till psykisk hälsa) eller externa utbildningar (i psykisk ohälsa och funktionsnedsättning).

Ansvarig: Ledningen uppmanar och följer upp att lärarnas kompetens ökas i dessa frågor.

3. Informera om skolans uppdaterade mobbningsförebyggande plan. För att stöda arbetet med att förebygga trakasserier och mobbning systematiskt och långsiktigt med både lärare och studerande uppmärksammas skolans mobbningsförebyggande plan på kollegieträffar där det ges möjlighet att reflektera över hur en i högre grad kan bidra till en mer trygg skola.

Ansvarig: SVG och antimobbingsgruppen stöder de olika enheterna att arbeta kontinuerligt med värdegrund med utgångspunkt i planen.

Delmål 2: Studerande agerar aktivt för att minska och ifrågasätta osakligt bemötande bland studerande.

Aktiviteter:

1. Öka rutiner för att förebygga kränkningar. Projektet *UNGA – Jämställd skola och fritid* fortsätter att utbilda studerande och ge möjlighet att diskutera vad kränkningar är och hur de kan förebyggas i skolmiljön.

Ansvarig: Projektet *UNGA – Jämställd skola och fritid* tar själva kontakt med skolan för att schemalägga tillfällena. Jämställdhetsgruppen informerar övriga anställda.

2. Jämställdhetsfika. Projektet *UNGA – Jämställd skola och fritid* diskuterar olika jämställdhets- och jämlikhetsutmaningar, bland annat kränkningar, under regelbundna jämställdhetsfika i de olika husen.

Ansvarig: Jämställdhetsgruppen är i kontakt med representanterna för *UNGA – jämställd skola och fritid* som håller i fikan.

Delmål 3: Studerande vet vart de ska vända sig ifall de blivit utsatta för olika typer av kränkningar.

Aktivitet:

1. Öka studerandes kunskap om sina rättigheter. Informera om studerandes rättigheter första terminen och vart en kan vända sig om en blivit kränkt eller diskriminerad.

Ansvarig: Skolvårdar och grupphandledare. Ledningen genom att ge tid för värdegrundsarbete för studerande och lärare. Jämställdhetsgruppen tar fram presentation för de som vill ha stöd i informerandet.

3.4 Likvärdigt bemötande

Skolenkäten från 2021 (bilaga 1) visar att studerande upplever att tjejer och killar inte får lika mycket uppmärksamhet av lärarna, att det finns olika förväntningar och att de bedöms olika i arbetsuppgifter/prov. Dessutom visar undersökningen att lärarna och studiematerialet framställer delvis stereotypa föreställningar om kvinnor och män.

Resultatet får stöd av enkäten Hälsa i skolan som visar att 17-33% av studerande upplever att de inte blir rättvist behandlade av lärarna (bilaga 2).

Mål: Alla studerande, oberoende av kön, ska känna att de bemöts likvärdigt i skolan och att materialet som används är jämställt.

Aktiviteter:

1. Utbildning för personal. Kunnig föreläsare inom ämnet bokas för att lyfta utmaningar i att förverkliga jämställdhet i bemötande, förväntningar och bedömning samt material. Olika typer av föreläsningar eller workshops kan ordnas.

Ansvarig: Jämställdhetsgruppen tar fram förslag på föreläsare. Rektor ansvarar för fortbildningen.

2. Diskussion på lärarlagsmöte. Öppna upp diskussioner på lärarlags-/enhetsmöten kring vad som kan göras på de olika programmen för att stärka likvärdigt bemötande. Diskussionsstartaren kan vara t.ex. en film eller konkreta uppgifter att arbeta med som uppföljning av föreläsning.

Ansvarig: Jämställdhetsgruppen tar fram en lista med filmer och beställer utbildning och handledning i samråd med biträdande rektorer.

3.5 LIA-platser

Våra studerande bör få göra sina LIA-perioder på trygga och jämställda platser. De bör inte utsättas för att få ett nej p.g.a. "fel" kön. Skolenkäten (bilaga 1) visar att studerande upplever icke jämställt bemötande.

Mål: Studerande nekas inte LIA-plats p.g.a. sitt kön och LIA-platserna upplevs som jämställda.

Aktivitet:

Stärka LIA-avtalen. Utarbetande av ett material som lyfter vad en jämställd LIA betyder och hur den kan förverkligas, med en "checklista" över rättigheter och skyldigheter gällande jämställdhet. Materialet riktar sig både till de studerande och LIA-arbetsplatsen.

Ansvarig: Jämställdhetsgruppen tar fram materialet i samarbete med Ekvälita. LIA-ansvariga sprider materialet om studerandes rättigheter och stöd till handledare på LIA-platserna.

3.6 Marknadsföring/rekrytering av studerande

ÅYG bör arbeta aktivt för att få en jämnare könsfördelning inom programmen.

Mål: ÅYG upplevs som en skola där jämställdhet och likabehandling är viktigt.

Aktiviteter:

1. Uppdatera kortfilmer och bilder. Granska filmer och bilder som marknadsför ÅYG och dess program och uppdatera de som är könsstereotypa eller inte visar på mångfald.

Ansvarig: Studiehandledargruppen i samarbete med jämställdhetsgruppen.

2. Visa att olika kön är välkomna till alla våra utbildningar. Då program med ojämn könsfördelning marknadsförs bör personer, som jobbar inom yrken där de är av det minst representerade könet, synliggöras eller medverka.

Ansvarig: Jämställdhetsgruppen påminner vid mässor och andra marknadsförings-evenemang.

3. Deltagande i Prideparaden. Studeranderepresentanterna i Jämställdhetsgruppen förde fram önskan om ett mer aktivt deltagande i Prideparaden, speciellt från

lärare och ledning. För att visa att skolan är inkluderande deltar ÅYG tillsammans med ÅL i Prideparaden i augusti varje år med minst 20 personer.

Ansvarig: Jämställdhetsgruppen informerar om Prideparaden i augusti varje år. Lärare och personal i ledande position lyfter betydelsen av paraden och deltar tillsammans med studerande.

3.7 Enkätarbete

För att jämställdhetsgruppen ska ha möjlighet att utvärdera och följa upp de insatser som görs för att öka jämställdheten på skolan bör en enkät gå ut varannan vårtermin. Under 2022 går ingen enkät ut, utan fokus läggs på att genomföra åtgärder och utveckla olika stöddokument för att öka jämställdheten i skolan. Enkäten behöver eventuellt bearbetas inför våren 2023.

Mål: ÅYG får insikt om studerandes upplevelser och tankar kring jämställdhet och likabehandling i skolan.

Aktivitet:

Skolans jämställdhetsenkät görs varannan vårtermin. Bearbetning av enkäten görs i god tid inför utskicket 2023 och 2025. Enkäten skickas ut senast i mars dessa år.

Ansvarig: Jämställdhetsgruppen ansvarar för själva enkäten och grupphandledaren för att den fylls i av klassen.

3.8 Information om gruppens arbete

Alla inom ÅYG bör känna till gruppens existens och funktion, vilka som sitter i den och hur gruppen arbetar. För att stärka gruppens legitimitet är information centralt. Jämställdhets- och likabehandlingsplanen bör enkelt hittas på både Studnet och Intranet.

Mål: Att samtliga anställda och studerande ska känna till gruppen, jämställdhetsplanen och löpande få information om vad gruppen gjort/planerar.

Aktiviteter:

1. Synlighet i skolan. Information om gruppens verksamhet, material, planer och medlemmar bör finnas synligt på skolans intranät och Studnet. Gruppens aktiviteter bör också synas på ÅYG:s sociala medier.

Ansvarig: Jämställdhetsgruppen tillsammans med skolans kommunikatör.

2. Information om arbetet för studerande. Gruppens arbete bör introduceras för alla nya studerande varje senhöst. Rektorn har en viktig roll under presentationen av skolan. Förslag att introducera jämlikhets- och likabehandlingsplanen samt övrigt material i skolan i en presentation, möjligen av studerande. En representant från jämställdhetsgruppen informerar studeranderådet om beslut och diskussioner från senaste möte genom att dela t.ex. mötesprotokoll.

Ansvarig: Jämställdhetsgruppen.

3. Information om arbetet för personal. Gruppens medlemmar informerar personalen kontinuerligt om gruppens arbete på enhetskollegiemöten. Då jämställdhetsplanen fastställts bör gruppens medlemmar informera personalen om planen. En sammanfattning av gruppens arbete görs efter varje läsår.

Ansvarig: Jämställdhetsgruppen

4 Jämställdhetsgruppen

Jämställdhetsgruppen består av representanter för studerande och olika personalgrupper vid Ålands yrkesgymnasium, helst från varje hus. Gruppen har tillsatts av rektor varje vår och mandatperioden för anställda löper på minst ett år. För studerande löper mandatperioden på ett år. Det är möjligt för gruppens medlemmar att ställa sin plats till förfogande tidigare om det finns en ersättare. För att säkra kontinuiteten i arbetet bör ledamöterna emellertid inte bytas ut vid ett och samma tillfälle. Det är centralt att gruppens sammansättning präglas av största möjliga mångfald. Gruppen ska träffas minst tre gånger per termin.

5 Uppföljning och revidering

Utvärdering av målsättningarna och vidtagna åtgärder sker regelbundet. En gång vartannat år riktas en enkätförfrågan till studerande, vilken sedan analyseras och presenteras för de olika enheterna under påföljande höst. Utvärdering sker även genom evenemang såsom jämställdhetsvandring, jämställdhetsfika, etc. där relevanta frågor diskuteras med studerande. Genomförda aktiviteter utvärderas efteråt. Åtgärder för personal följs upp genom statistik över t.ex. hur många som deltagit i Pri-deparaden, workshoppar och annan fortbildning.

Jämställdhetsgruppens ordförande ansvarar för att läsårsvis sammanställa en sammanfattning över gruppens arbete, som delges rektorn/ledningsgruppen.

Jämställdhetsplanen följs upp kontinuerligt och revideras vart tredje år. Vid revidering tas resultaten från jämställdhetsenkäten och övriga utvärderingar i beaktande. Planen godkänns i ÅYGs ledningsgrupp.

6 Begreppsdefinitioner

Jämställdhet: Alla har lika praktiska rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett kön. Jämställdhet avgränsas till förhållandet mellan kvinnor, män, icke-binära och transpersoner.

Jämställdhet handlar om att på lika villkor ta tillvara allas resurser, kunskaper och erfarenheter oberoende av kön och därmed även öka förutsättningarna för hållbar tillväxt och ett hållbart samhälle. Jämställdhet innebär att alla oberoende av kön, har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom livets alla väsentliga områden. Det gäller makt och inflytande, ekonomiskt oberoende, företagande, arbete, arbetsvillkor, utbildning, fritid med mera. Jämställdhet är ett mål och kan definieras som att alla, oberoende av kön, ska ha samma makt och möjlighet att forma

samhället och sina egna liv i ett samhälle fritt från könsrelaterat våld. Jämställdhet är en av grundförutsättningarna för ett demokratiskt samhälle.

Jämlikhet: Avser alla människors lika värde oavsett till exempel kön, etnicitet, religion, sexuell läggning och social tillhörighet. Begreppet jämlikhet innefattar såväl individer som grupper. Jämlikhet hör ihop med mänskliga rättigheter och det demokratiska rättssystemet.

Sexuella trakasserier: Kan innebära t.ex. sexuellt anspelande, nedsättande kommentarer om utseende, kropp, klädsel, privatliv, sexuell beröring eller ovälkomna förslag på sexuella närmanden. Detta är förbjudet enligt lag och detsamma gäller kränkande kommentarer på sociala medier.

Det är en mänsklig rättighet att bemötas med respekt oavsett sexuell läggning och det är även olagligt att diskriminera utifrån det.

7 Bilagor

Bilaga 1: Analys av jämställdhetsgruppens enkät 2021

Bilaga 2: Utvalda resultat från Hälsa i skolan 2021 enligt målen i planen

Bilaga 3: Resultat av jämställdhetsvandringen 2021